

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

תוכן עניינים

- א. אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה שאין בהן הרעה והטבה מנין ... אין לי אלא להבא לשעבר מנין תלמוד לומר לכל אשר יבטא האדם בשבועה 1.....
- ב. האדם בשבועה פרט לאנוס 2.....
- ג. ונעלם פרט למזיד 7.....
- ד. ממנו שנתעלמה ממנו שבועה ... על העלם שבועה הוא חייב ואינו חייב על העלם חפץ כגון דאמר שבועה שלא אוכל פת חמין והושיט ידו לסל ליטול פת שעורין ועלתה בידו של חמין וכסבור שעורים היא ... העלם חפץ בידו ופטור 7.....
- ה. איזו היא שנגת שבועת ביטוי ... באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל אני יודע אם חייבין עליה קרבן או לאו 8.....
- ו. שנגת קרבן שמה שנגה ... בכל התורה כולה 9.....
- ז. שב מידיעתו מביא קרבן על שנגתו לא שב מידיעתו אין מביא קרבן על שנגתו 10.....
- ח. גמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו ... ולא שנמר בלבו להוציא פת חמין והוציא פת שעורין 10.....
- ט. מוציא שפתיך תשמור ועשית אין לי אלא שהוציא בשפתיו גמר בלבו מנין ת"ל כל נדיב לב ... וחולין מקדשים לא גמרינן 11.....

דף כו.

א. אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה שאין בהן הרעה והטבה מנין ... אין לי אלא להבא לשעבר מנין תלמוד לומר לכל אשר יבטא האדם בשבועה

כבר התבאר לעיל דף ג. דף יט. ודף כה ששבועת ביטוי¹ הוא שנאמר בתורה (ויקרא ה פסוק ד) או נפש פי תשבע לבטא בשפתים להרע או להיטיב²,

¹ רמב"ם שבועות פ"א ה"א וה"ב

² עיין סימן רל"ב סעיף י"ב בבאר הגולה לענין שבועה בכתב שהייב לקיים שבועתו ואם לא קיים דינו מסור לשמים ומ"מ בדיני אדם אין להייבו ועיין בזה בתשובת הר"א מזרחי סימן ע"ג ובתשובת מבי"ט סימן ט' ובתשובת מים רבים הי"ד סימן ס"ח ובתשובת חות יאיר סימן קצ"ד ובתשובת שב יעקב סימן מ"ט ובתשובת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

ואפילו אין בו לא הרעה ולא הטבה. והיא נחלקת לארבעה חלקים שתיים להבא ושתיים לשעבר.

כיצד לשעבר שנשבע על דבר שעבר שנעשה³ כגון שאכלתי או שזרקתי אבן לים או שדבר פלוני עם פלוני. או שלא נעשה כגון שלא אכלתי⁴ או שלא זרק אבן לים או שלא דבר פלוני עם פלוני.

כיצד להבא על דבר שעתיד להיות שיעשה כגון שאוכל או שאזרוק או שלא יעשה כגון שלא אוכל⁵ או שלא אזרוק אבן לים הרי אלו שתיים לשעבר ושתיים להבא.

כיצד⁶ דבר שאין בו לא הרעה ולא הטבה כלל, כגון שלא אזרוק צרור לים וזרק או יזרוק ולא זרק או זרקתי ולא זרק או לא זרקתי וזרק, ואפילו נשבע על אחרים כגון שיזרוק פלוני צרור לים או שלא יזרוק, כל אלו רבתה התורה בפסוק (ויקרא ה פסוק ד) לְכַל אֲשֶׁר יִבְסֹא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְגו' דשבועות ביטוי הן, ואם שיקר בשבועתו חייב קרבן אשם האמור בו.

ג. האדם בשבועה פרט לאנוס

נו"ב חלק יו"ד סי' ס"ו ובחלק חו"מ סי' למ"ד אות י"ד שכתב שדבר זה תלוי במחלוקת ראשונים אי חשיב עי"ז שבועת ביטוי ובתשובת ברית אברהם חלק יו"ד סימן נ"ט וס' ובתשובת שמן רוקח ח"ב סימן כ"ז מה שהאריכו בזה

³ גם בלשון עבר תפס הרב המחבר הלשון דוקא מה שבידו [לעשות להבא], ולא נקט לשון הר"מ פ"א משבועות ה"ב שכתב גם לשון (שנתן) [שדיבר] איש פלוני וכו', נראה [דעת הרב המחבר] דאינו חייב על לשעבר אלא אם יכול להיות להבא, והר"מ פסק שם ובפ"ה ה"א דגם שנשבע שזרק איש פלוני וכו' חייב, דהיא פלוגתא בשבועות כ"ה ע"א רב ושמואל, ורב סובר אף על גב דליתא בלהבא מ"מ חייב לשעבר, רק צריך מידי דאיתא בלאו והן, והילכתא כרב באיסורי. על כן דברי הרב המחבר צ"ע, דנראה מדבריו וכן מבואר אחר זה דצריך שיחא איתא להבא, ובאמת אנן פסקינן כרב דאין צריך איתא להבא, וצ"ע. ועיין בשבועות שם: מנחת חינוך מצוה רכו אות א

⁴ דהיינו על זמן שאפשר בלא אכילה שאל"כ הרי זה שבועת שוא כמבואר לקמן

⁵ פ"י על זמן שאפשר בלא אכילה דאל"כ הוה ליה תיכף שבועת שוא כיון דלא אפשר וכמ"ש סימן רל"ב סעיף ה'. ט"ז שם א

⁶ שו"ע ונו"ב קלו א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

כל הנשבע⁷ שבועה מארבע מיני שבועות⁸ באונס הרי זה פטור מכלום, ואחד הנשבע מתחלתו באונס, או שנשבע ונאנס ולא הניחוחו לקיים שבועתו, או שהשביעו אנס. ולהלן יבואר אונס בשבועת ביטוי.

בשבועת הפקדון⁹ אם שנג ושכח שיש לו אצלו ממון וכפר ונשבע ואחר כך ידע הרי זה אנוס ופטור מכלום, וכן אם לא ידע שאסור לישבע לשקר על כפירת ממון הרי זה אנוס ופטור¹⁰.

וכן בשבועת העדות אם לא ידע שהיא אסורה או ששכחו העדות ונשבעו ואח"כ נודע להם שהן יודעין לו עדות ושנשבעו על שקר הרי אלו אנוסין ופטורין אף מן הקרבן¹¹.

כבר התבאר במסכת נדרים דף כז. שנדרי אונסין אינם נדר ואינם צריכים אפילו התרת הכם.

נדרי אונסין¹² כיצד בין שהיה האונס בשעת הנדר שאנסוהו לנדור, ובין שנדר ברצון אלא בשעת קיום הנדר היה אנוס, אינו נדר.

כגון ראובן שהזמין את שמעון והדירו אם לא יאכל עמו, והיו מזמינים אותו¹³ גם כן במקום אחר, וחפץ לאכול יותר עם ראובן, ואמר לו הדירני מנכסך אם לא אוכל עמך כדי שלא יפצירו בי במקום אחר, או שהתארח הדיאר את עצמו. וארעו אונס כגון שחלה שמעון או אשתו או בנו, ואינו יכול ללכת לאכול אצלו, או אונס אחר¹⁴, לא נאסר, וכל כיוצא בזה.

⁷ רמב"ם הלכות שבועות פרק ג הלכה א

⁸ שבועת ביטוי ושבועת שוא ושבועת הפקדון ושבועת העדות

⁹ רמב"ם הלכות שבועות פרק א הלכה י

¹⁰ אם כן היאך היא שנגת שבועת הפקדון, כגון שנעלם ממנו אם חייבין עליה קרבן אם לאו וידע שהיא אסורה ושיש לו אצלו ממון זו הוא שנגתה, וזדונה שידע שחייבין עליה קרבן. שם הלכה יא

¹¹ כיצד שנגת שבועת העדות, כגון שנעלם ממנו שחייבין עליה קרבן וידע ששבועה זו אסורה ושהיא שקר, וזדונה שידע שחייבין עליה קרבן, שם הלכה יג

¹² שו"ע ונו"כ רלב יב

¹³ שהרי אם לא כן אינו אלא נדרי זירוזין כמבואר לעיל דף כד. ש"ך שם יט

¹⁴ כגון שגדל הנהר ממי שלגים דאונסא דלא שכיח הוא דאי הוה דבר מצוי ה"ל לאסוקי אדעתיה ולאנתווי ואם לא התנה ה"ל בכלל הנדר. ש"ך ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

הטעם שנדרי אונסין פטורין, משום שמעיקרא לא היה בדעתו שיחול הנדר, ואין זה משום דברים שבלב שהרי מוכיח וידוע לכל.

וכבר התבאר שם דף כד: שדין השבועה¹⁵ כדין הנדר לכל דבר. ובשבועת זירוזין והבאי ואונסים ושגגות, שנתבאר שסדף כ: שאינם נדר ואינם צריכים התרה יש מחלוקת בין הראשונים¹⁶, יש אומרים¹⁷ הואיל ושבועות חמירי דכתיב בהו (שמות כ פסוק ז) **כִּי לֹא יִנְקֶה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׂוּא**, אפילו אלו הדי' חייבים, ויש אומרים שגם באלו שוין שבועות לנדריים ומותרים¹⁸, שהואיל והוקשו והוקשו לכל דבר.

ודעת הרמב"ם שאף על פי שהם פטורות מקרבן איסורא מיהו איכא. וי"א¹⁹ אפילו באונסים²⁰, לפיכך יהודי שגנב לגוים וחיבוהו לישיבע במעמד שאר היהודים ויודעים שנשבע לשקר, יכפוהו שיתפטר עם הגוים ולא ישבע לשקר אפילו אם היה אנוס על השבועה²¹, הואיל ויש חילול השם בשבועתו. ואם היה אנוס וליכא חילול השם בדבר, מבטל השבועה בלבו הואיל והוא אנוס בשבועה. וי"א²² שבשבועות אונסין אין איסור כלל.

¹⁵ שו"ע שם רל"ט א

¹⁶ ותלוי בחילופי גירסאות בסוגייתינו דיש גורסים תנא כשם שנדרי הבאי מותרים כך שבועות וכו' ויש גורסים תנא נדרי הבאי מותרים שבועות הבאי אסורים עיין בר"ן שהביא שני הגירסות

¹⁷ ערוך השולחן יורה דעה סימן רל"ט סעיף ה

דעת התוס' בשבועות [כ"ט ע"א]

¹⁸ ומדברי הרמב"ם [פ"ג שבועות ה"ה] משמע דשבועות זירוזין גם כן אסורות, ובשאר אמר אף על פי שהם פטורות מקרבן איסורא מיהו איכא. ובסי' רל"ב כתבו המחבר והרב בסתם שלא כדברי הרמב"ם. ש"ך שם ח

¹⁹ רמ"א שם ולבוש ומ"ז

²⁰ משמע דגם בשבועות אונסים איסורא איכא וצריך התרה אם נשבע לאנוס שיאסרו עליו פירות פלוני אם אינן מבית המלך יש להתיר ולא יעבור וכן משמע יותר בעמ"ז, ש"ך שם ט

²¹ פי' שהוא אנוס בשבועה מחמת ערכאותיהם שאם לא ישבע ידונו אותו במיתה כדיניהם מ"מ כיון דיש לו ויוכל להתפשר יעשה פשרה וכן כתב בהג"א שם כפינן ליה לנופו כיון דיש לו שלא יתחלל ש"ש כו' אבל אם אין לו במה להתפשר אנוס גמור הוא ואף בדאיכא חילול השם ישבע ומבטל השבועה בלבו כך כתב הב"ח ואין מחויב להרג ולא לעבור בכה"ג כדלעיל סימן קנ"ז ומיהו נראה שיש לסייעו בכל מה דאפשר גם בשל אחרים כדי שלא יתחלל ש"ש. ש"ך שם יא

²² ולפע"ד לא נראה מדברי הרמב"ם כן ואדרבה מדכתב גבי שבועות אונסים ה"ז מותר ובשבועות הבאי ושגגות פטור עליהם משמע דבאונסים אפילו איסורא ליכא והכי משמע מדתנן בפ"ד נדריים ובה"א אף בשבועה ובירושלמי שהבאתי לעיל סי' רל"ב סי"ק כ"ט דשבועות אונסין שרי כמו נדרי אונסין וכן פשוט בכל הפוסקים ומ"ז לעיל סי' רל"ב סי"ד והכי הוה סוגיא דעלמא. ש"ך שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

כל שהוא אנוס בשבועה, אף על פי שאמר על דעת רבים או על דעת המקום אינו כלום, שהרי מכל מקום אנוס הוא.

ואנוס שאי אפשר לסלקו²³ אלא על ידי שישלם ממון רב יותר מהראוי למצב זה²⁴, ואנו אומדים²⁵ שלא היה רוצה להשבע או לידור אם היה יודע שיצטרך לשלם כך, או שהעניין מוכיח כן, הרי הוא גם כן אנוס, שזה לא עלה על דעתו²⁶. אך אם אין לנו אומדן כזה, יתן כל ממון שבעולם ולא יעבור על שבועתו, אלא יתיר שבועתו שמקום שאפשר²⁷.

ולפיכך במקרה הנזכר באנוס לגבי נדר שהדירו חבירו שיאכל אצלו, אפילו רק עיכבו נהר כגון שהיתה מעבורת ונשברה, ואף שיכול לשכור ספינה בדמים מרובים ולעבור, או שנשבר רכבו, אף שיכול לשכור רכב או מונית בדמים מרובים, אינו מחוייב בכך שעל דעת כן לא נדר²⁸.

וכן אם צוה עליו השר שלא לקיים שבועתו ונדרו, אפילו לא צוה רק בקנס ממון, נקרא אנוס. אולם אם בקל יוכל להשתדל, אינו נקרא אנוס.

אולם אנוס שכיה²⁹ אינו מוגדר כאנוס³⁰, ודבר זה צריך אומדן הדעת מה מוגדר שכיה, ומה מוגדר לא שכיה. אולם אם התנה בשעת הנדר והשבועה, בתנאי שלא יהיה אנוס אז פטור אפילו באנוס שכיה.

מי שקבע זמן לפרוע לחבירו לזמן פלוני ואם לא יפרענו אז יאסר בבשר ויין וירד מנכסיו קודם הזמן, פטור משבועתו³¹.

נשבע או נדר לעשות דבר ביום פלוני כגון שנשבע לשלם, וכשהגיע הזמן אין לו לשלם פטור משבועתו, ואם יכול לקיימה אחר כך דינו כאילו עבר על שבועתו במזיד.

²³ ואם בשעת שבועה אנוס הפסד ממון זה ענין אחר, אפליגי ביה, למוהרש"ך חלק ב' סימן קצ"ז אין האנוס פוטרו, ולרש"ד"ם יו"ד סימן ק"ט [הראשון] אינו שבועה, ועיין תשובות זרע אברהם סימן ט' ביו"ד ד"ה ולעיקר, דמחלק באנוס ממון שאחר כך בין אם הוא בעיקרו של נדר או לא, גליון מהרש"א שם ח
²⁴ וכמה הוא הרבה זה תלוי לפי ראות עיני המורה לפי ערך האיש ומצבו.
²⁵ ולכן אף על פי שלא התנה בשעת הנדר שאם יהיה אנוס שיפטר מ"מ פטור דאמרינן דאדעתא דהכי לא נדר. ש"ך כא.

²⁶ ובזה מיושב מה שהקשה הב"ח ממה שכתב רמ"א בא"ח סימן תרנ"ו שעל מצות לא תעשה יתן כל ממון קודם שיעבור ולא קשה מידי דהכא לא עבר כלל דאמרינן דעל דעת זה לא נשבע כלל שיבזז ממון הרבה והרי חלה בנו דהועיל כאן וזה ודאי דלא מועיל לבטל שום לא תעשה בשביל חלה בנו. ט"ז שם יז ש"ך כג
ש"ך שם

²⁸ ערוך השולחן שם סעיף לא

²⁹ ונראה דה"ה באנוס דשכיה ולא שכיה הוי אנוס לענין נדרים וכן הוא (בתשובת הרשב"א סי' תשע"א) כבממון שנתבאר בח"מ סימן נ"ד. ש"ך כ

³⁰ כגון אם אירע לו תקר בגלגל הרכב מסתבר דחשיב שכיה, או אלי אפשר דחשיב שכיה ולא שכיה, וצ"ע.

³¹ מהר"מ גלאנטי סימן פ"ט, מובא בש"ך כב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ואם כשהגיע הזמן לפרוע הכריח המלך או השר למלוה להרחיב הזמן ללוה או שפטרו לגמרי, השבועה קיימת, ולכולי עלמא צריך לפרוע אחר כך.

ציבור שעשו תקנה על משך שנים, וקבעו זמן מתי שתתחיל התקנה, כגון קהל שעשו חרם על חמש שנים, וקבעו זמן לכשיתחיל החרם, ובאותו הזמן היו אנוסים או שוגגים ולא התחילו לקיים הנדר, אינו בטל משום זה, וצריכין לקיימו אחר כך.

מי שנשבע או נדר לעשות דבר תוך שנה או ביום פלוני, יש לו לעשותו מיד, או בשחרית כשיגיע אותו היום, שזריזין מקדימין למצות, ושמא ישכח אחר כך ולא יעשנו ויעבור על נדרו ושבועתו.

ואם לא עשהו מיד שאמר עדיין יש לי פנאי לעשותו, ואחר כך שכח או נאנס ולא עשאו, יש אומרים³² שנקרא אונס, ויש אומרים שפושע הוא ולא אונס שהיה לו לעשותו מיד או בשחרית. והעיקר כדיעה ראשונה³³.

כשאנוסים אדם על השבועה והנדר, אין בשבועתו ונדרו כלום, ולא רק באונס הגוף אלא אפילו אונס ממון נקרא אונס.

וכלל גדול הוא שאונס איננו אלא שאם לא היה נשבע או נודר היה מגיע לו רעה בגופו או בממונו או בפרנסתו³⁴, אבל אם לא היה מגיע לו טובה או ריוח, ונשבע מרצונו הטוב כדי שיהא לו טובה מכך, ונאנס שלא יוכל לקיים שבועתו, אינו נקר אונס בשבועה, שמי הכריחו לעשות שבועה זו מתחלה, יניח הטובה ולא ישבע. ואפילו מסר מודעא על כך

כיצד, כגון ראובן שנשבע לאביו שלא ישא אשה בלי רשותו, וקודם שנשבע מסר מודעא בפני עדים לבטל שבועתו, באומרו שהיה ירא פן לא ירצה אביו ללכת בעבורו למקום פלוני אם ימאן מלישבע לו על דבר זה, אין כח במודעא זו לבטל השבועה, שאינו נחשב אונס, כיון שאינו עושה לו דבר רע אם לא ישבע אלא שנמנע מלהטיב לו.

וכן להיפך אם בלא השבועה לא היה מגיע לו טובה, וע"י השבועה הגיע לו הטובה, כגון שישב בבית האסורים והבטיחוהו להוציא בתנאי שישבע מחוייב לקיים שבועתו ואף על גב שאנוס הוא ע"י הטובה שהגיע לו ע"י שבועתו אין זה אנוס שהעדר טובה אינו נקרא אונס³⁵.

נאמן אדם לומר ששבועתו זו לעצמו היתה באונס או על תנאי כך וכך, שכל אדם בחזקת כשרות הוא עומד ואינו נחשד שישקר בשבועתו. והני מילי קודם שעבר על

³² וכן הכריע המ"ז יט על פי המחבר קח ועיי"ש במג"א יא

³³ ערוך השולחן שם סעיף לד

³⁴ ואם הפחידו יש אומרים דלאו כלום הוא, הגהת שו"ע חו"מ סימן ר"ה סעיף ז

³⁵ ערוך השולחן שם סעיף לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

שבועתו, אבל אם כבר עבר אינו נאמן לפטור עצמו מעונש או ממלקות דלאו כל כמיניה, דאם כן לאו דמלקות בשבועה למה לי כל אחד יפטור עצמו.

וכן מי שהודה ברבים או כתב עליו והודה בו שנשבע ואומר אחר כך שלא נשבע, ונותן טעם ואמתלא למה אמר שנשבע, נאמן, וכל שכן אם האמת הוא שלא נשבע אלא שכך הודה בשטר שנשבע, ולא נשבע, שאין עליו איסור שבועה משום הודאתו.

נשבע³⁶ לחבירו כגון בשטר חוב וכדומה אינו נאמן לומר שהוא אנוס שהרי אנוס לא שכיח ועוד שלעולם כל אחד יאמר אנוס הייתי, אולם אם ידענו באונסו נאמן לומר שמשום כך נשבע, אבל אם לא הכרנו באונסו כלל אין נאמן בנשבע לחבירו לומר אנוס הייתי וכשיש רגלים לדבר נאמן.

ג. ונעלם פרט למזיד

בשבועת ביטוי³⁷ שנשבע אחת מארבע מחלוקות הנזכרות³⁸, והחליף כגון שנשבע שלא יאכל ואכל או שיאכל ולא אכל או שאכלתי והוא לא אכל שלא אכלתי ואכל הרי זו שבועת שקר, ואם נשבע לשקר במזיד לוקה, בשוגג מביא קרבן עולה ויורד שנאמר (ויקרא ה פסוק ד) וְנִעְלַם מִפְּנֵי וְהוּא יָדַע וְאִשָּׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וּגו'.³⁸

ד. ממנו שנתעלמה ממנו שבועה ... על העלם שבועה הוא

חייב ואינו חייב על העלם חפץ כגון דאמר שבועה שלא

אוכל פת חטין והושיט ידו לסל ליטול פת שעורין ועלתה

בידו של חטין וכסבור שעורים היא ... העלם חפץ בידו

ופטור

³⁶ ש"ך שם כה

³⁷ אולם בשבועת העדות חייב בין בשוגג בין במזיד וז"ל הרמב"ם הלכות שבועות פרק א הלכה יב שבועת העדות כיצד, העדים שידעו עדות ממון ותבעם בעל העדות להעיד לו וכפרו בעדותו ולא העידו ונשבעו שאינן יודעין לו עדות זו היא נקראת שבועת העדות, וחייבין על שבועה זו קרבן עולה ויורד בין שהיו מזידין בין שהיו שוגגים שנאמר נפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד ולא נאמר בה ונעלם לחייב על הזדון כשגגה. ובשבועת שוא אינו חייב כלל שום קרבן לא אשם ולא עולה ויורד אלא במזיד חייב מלקות ובשוגג פטור מכלום. כמבואר שם הלכה ז, ושבועת הפקדון חייב אשם בין בשוגג בין במזיד מלבד באונס כנזכר.
³⁸ רמב"ם הלכות שבועות פרק א הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

בשבועת ביטוי שנעלמה³⁹ ממנו שבועה היאך היתה, ונעלם ממנו הפיץ שנשבע עליו הרי זה פטור מן הקרבן⁴⁰, כיצד כגון שנשבע שלא לאכול פת חטים ודמה שנשבע שיאכל פת חטים ואכל פת חטים על דעת שהוא פת שעורים שהרי העלם שבועה ופיץ בידו הרי זה כאנוס ופטור.

וכן⁴¹ אם נשבע שלא יאכל פת חטים ואכל פת חטים על דעת שהוא פת שעורים הרי זה אנוס ופטור, שהרי לא נעלמה ממנו שבועה ולא נעלם ממנו אלא הפיץ שנשבע עליו⁴².

דף כו:

ה. איזו היא שגגת שבועת ביטוי ... באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל אני יודע אם חייבין עליה קרבן או לאו

אי זהו⁴³ שגגת שבועת ביטוי שחייבין עליה קרבן עולה ויורד לשעבר⁴⁴, כגון שנשבע שלא אכל והוא יודע שאכל, וששבועת שקר זו שנשבע אסורה אבל

³⁹ רמב"ם שם פרק ג הלכה י

⁴⁰ בשונה משאר איסורים וכמ"כ במל"מ הלכות שגגות פרק ב הלכה ב המתבאר מהסוגיא דפרק כלל גדול דאיכא תרי מיני שגגות. האחד הוא במציאות כגון סבור שומן הוא ואכלו והיה חלב. והשני הוא ששגג בדין כגון שהיה סבור דפעולה זו היא מותרת או שאין בה כרת ונודע לו אח"כ שחייב. ובשני מיני שגגות אלו חייב הכתוב הטאת ואם נצטרפו שתי השגגות במציאות אחת כגון שהיה סבור שחלב מותר או שאין בו כרת ואח"כ נתחלף לו חלב בשומן ואכלו כסבור שומן הוא לכשיודע לו שטעה בדין ושעל החלב חייב כרת ונודע לו ג"כ שמה שאכל חלב היה חייב הטאת דמה לי שגגה אחת מה לי שתי שגגות מאחר דעל כל שגגה בפני עצמה חייב הטאת בהצטרף שתי השגגות יחד לא הורע כחם.

⁴¹ רמב"ם שבועות פרק ג הלכה ט

⁴² עיין כס"מ שיישב הסוגיא לדעת רבינו.

⁴³ הלכה ז – ט

⁴⁴ בפ' שבועות תניין (דף כ"ו א) בעי מיניה רבא מר"ג איזהו שגגת שבועת ביטוי לשעבר וכו' (עיי' בכ"מ) ופירש"י ז"ל בשלמא להבא משכחת לה שבשעת שבועה דעתו מיושבת עליו ולאחר זמן נתעלמה ממנו השבועה ע"כ. ורבינו ז"ל מפני כן כתב בשגגת לשעבר המציאות שאמרו בנמ' אבל בלהבא לא פירש רבינו ז"ל אותו המציאות עצמו מפני שאין צריך שהרי זה לא אמרו בגמרא לשעבר אלא מחמת דוחק אבל בלהבא דהוא מרווח מפי דאשכחינן שגגה מעלייתא לא צריך להאי כלל. ומ"מ אפשר דבלהבא נמי הדין כך הוא דהיכא דלא ידע שהשבועה אסורה ונוכר מהשבועה חייב קרבן ואף על גב דכתיב בקרא ונעלם דמשמע דבעינן שגגה מעליותא לא נאמר ונעלם אלא לפטור המזיד אבל לא שגגה מעליותא וכדכתבו התוס' ז"ל, לח"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

לא ידע שחייבין עליה קרבן, זו היא השגנה שחייבין עליה קרבן עולה ויורד בשבועת בטוי לשעבר.

וכיצד היא השגנה שחייבין עליה קרבן להבא, כגון שנשבע שלא יאכל פת חטים ושגג ודמה שנשבע שיאכל פת חטים ואכלה שזה נעלמה ממנו השבועה היאך היתה והרי הוא זוכר את החפץ שנשבע עליו, זו היא שגנת שבועת ביטוי להבא שחייבין עליה קרבן.

ו. שגנת קרבן שמה שגנה ... בכל התורה כולה

כבר התבאר במסכת שבת דף סט. שאם עבר עבירה⁴⁵ ויודע שהיא בלא תעשה אבל אינו יודע שחייבין עליה כרת הרי זו שגנה ומביא חטאת⁴⁶, אבל אם ידע שהיא בכרת ושגג בקרבן ולא ידע אם חייבין עליה קרבן אם לאו הרי זה מזיד, ששגנת קרבן אינה שגנה בעבירות אלו⁴⁷, שחייבין עליהן כרת.

⁴⁵ רמב"ם הלכות שנגנות פרק ב הלכה ב

⁴⁶ דאיכא תרי מיני שנגנות. האחד הוא במציאות כגון סבור שזומן הוא ואכלו והיה חלב. והשני הוא ששגג בדין כגון שהיה סבור דפעולה זו היא מותרת או שאין בה כרת ונודע לו אח"כ שחייב. ובשני מיני שנגנות אלו חייב הכתוב חטאת ואם נצטרפו שתי השנגנות במציאות אחת כגון שהיה סבור שחלב מותר או שאין בו כרת ואח"כ נתחלף לו חלב בשומן ואכלו כסבור שזומן הוא לכשיודע לו שטעה בדין ושעל החלב חייב כרת ונודע לו ג"כ שמה שאכל חלב היה חייב חטאת דמה לי שגנה אחת מה לי שתי שנגנות מאחר דעל כל שגנה בפני עצמה חייב חטאת בהצטרף שתי השנגנות יחד לא הורע כחם. ולא דמי לההיא דאמרין ברפ"ק דהוריות הורו ב"ד שחלב מותר ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו רב אמר פטור הרי דמשום דנצטרף עמו שגנה אחרת דהיינו דמה שהורו ב"ד שחלב מותר בדין הורו פטור על מה שנתחלף לו חלב בשומן. הא ל"ד כלל דשאני התם דאם לא היה שגנה זו דנתחלף לו חלב בשומן והיה אוכל חלב על פי הוראת ב"ד דסבור בדין הורו פשיטא דלכ"ע היה פטור בקרבן דק"ל דתולה עצמו בהוראת ב"ד פטור מקרבן ומש"ה ס"ל לרב דאף אם נצטרף עמו שגנה אחרת דנתחלף לו חלב בשומן אפ"ה פטור כיון דאיכא שגנה אחת דפטור עליה. אבל בנ"ד דעל כל שגנה ושגנה בפני עצמה חייב חטאת פשיטא דאם נצטרפו כל השנגנות יחד דחייב קרבן. משל"מ שם

⁴⁷ לאפוקי שבועת בטוי לשעבר שהיא בלאו ושגנת קרבן שם הוי שגנה כדכתב רבינו בהלכות שבועות ודלא כאביי דאמר דאפילו בשבועות לא הוי שגנה כדמוכח שם שגג בשם אחד והם שני גופין וכו' ובכריתות פ"ד אמרו ר"ש ור"ש שזורי אמרו לא נחלקו על דבר שהוא משם אחד שהוא חייב על מה נחלקו על דבר שהוא משום שני שמות וכו'. ואף על גב דבגמ' פירשו שם הך מלתא דר"ש שזורי בנוונא אחרינא בנתכוון ללקט תאנים וענבים וכו' מ"מ הדין דין אמת שכבר כתבו התוס' שם דלא מצינן למימר לר"ש שזורי על מה נחלקו על דבר שהוא משום שני שמות כגון שלקט תאנים וענבים ואינו יודע מאי לקט דמאי קמ"ל דפשט המשנה מוכחת כן אלא משום שאין כאן שום חדוש הוצרכו להעמיד כן ובהל' שבת פ"א נתבאר דין ליקוט ענבים ותאנים יעויין שם. לח"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ז. שב מידיעתו מביא קרבן על שגגתו לא שב מידיעתו אין מביא קרבן על שגגתו

נשבע על ככר⁴⁸ שלא יאכלנו, ונצטער עליו ואכלו מפני הצער והוא שונג, שדמה שמותר לו לאכלו מפני הצער⁴⁹, הרי זו פטור מן הקרבן⁵⁰, לפי שאינו שב מידיעתו אלא ידע שאסורה היא ואכלה בטעות.

ח. גמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו ... ולא שגמר בלבו להוציא פת חטין והוציא פת שעורין

כבר ההבאר במסכת הגיגה דף י. שאין השבועה⁵¹ או הנדר⁵² חלים עד שיוציא בשפתיו שנאמר (ויקרא ה פסוק ד) לְבָטָא בְשִׁפְתַיִם ויהיו פיו ולבו שוים. אבל המתכוין לנדור בנזיר ונדר בקרבן, בקרבן ונדר בנזיר, בשבועה ונדר, או שנתכוון לנדור ונשבע, או שנתכוון לומר תאנים ואמר ענבים, הרי זה מותר בשניהם ואין כאן נדר⁵³.

⁴⁸ רמב"ם הלכות שבועות פרק ג הלכה יא

⁴⁹ ופירש"י מצטער ברעב ואי נמי לא נעלמה ממנו היה אוכלה ואכלה בשונג בהעלם שבועה לא שב מידיעתו וכו' והאי נמי לא שב מידיעתו הוא. ורבינו לא נתחוויר בפירוש זה משום דא"כ מאן לימא לן שאינו שב מידיעתו דלמא אם לא נעלמה ממנו אף על פי שהיה מצטער לא היה אוכלה כמו [שבדבר] שאנו מוזהרים שאע"פ שנצטער לא נעבור על המצוה ולפיכך פירש והוא שונג שהרי דימה שמותר לו לאוכלו מפני הצער כלומר שמה שדימה שמותר לו לאכלה מפני הצער לזה קרא שגגת שבועה. כס"מ שם

⁵⁰ משמע דמן הקרבן הוא פטור אבל איסורא עבד ואין זה דומה לאנוס שכתב רבינו בהל' ט' דהתם לא ידע דעבר אשבועתו כלל משא"כ הכא שהוא יודע שנשבע אך הוא סבור שלא חלה השבועה מחמת צערו ודבר זה הוה נראה לענ"ד פשוט אלא שראיתי בשו"ת זרע אברהם יו"ד סי' י' דף נ"א שכתב דלדברי רבינו ז"ל גם מדין שבועה בינו לשמים פטור דאנוס בדעתו הוא כי דימה בעצמו שמותר לאכלה מפני הצער והרי הוא כשבועת שגגות שאפילו איסורא ליכא וכו' ע"כ. ואחרי המחילה מלבד החילוק שחלקנו בין אנוס למציאות זה עוד לנו שרבינו כתב ה"ז פטור מן הקרבן ואם איתא הי"ל לכתוב ה"ז פטור מכלום א"נ פטור סתם. מעשה רקח שם.

⁵¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רל"א א

⁵² שו"ע ונו"כ יו"ד ר"א

⁵³ רמב"ם הלכות נדרים פרק ב הלכה ב, מובא בחיק רע"א בשו"ע כאן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

לפיכך היה בלבו לידור מפת חטים, והוציא בשפתיו פת שעורים, מותר בשניהם. בפת חטים מותר שהרי⁵⁴ לא הוציא בשפתיו ובשעורין מותר שהרי לא גמר בלבו. וצריך שיהיה פיו ולבו שוין.

אבל אם היה בלבו פת חטים או פת שעורים, והוציא בשפתיו פת סתם, כשהיה בלבו פת חטים אסור בשל חטים לבר, או כשהיה בלבו פת שעורים לבר אסור בשל שעורים לבר.

גם במקום שמוכח כוונת הנודר אין הוכחת כוונתו מועילה אפילו להחמיר מה שאין במשמעות לשון הנודר כלל⁵⁵.

ולפיכך זה דוקא כשהוציא בשוגג פת סתם והתכוין לסיים דבריו חיטין או שעורים⁵⁶, ולא נתכוין לאסור עליו פת סתם. אבל אם הוציא בשפתיו פת סתם בכוונה, ומתכוין שלא להוציא פת חטין בשפתיו אלא לחשוב בלבו פת חטים, אסור בכל פת דדברים שבלב אינן דברים⁵⁷. אך אם היה מחשבתו לסתם פת והוציא בפיו פת חטים, בין בטעות בין בכוונה מותר בשל שעורים⁵⁸.

ט. מוצא שפתיך תשמור ועשית אין לי אלא שהוציא בשפתיו

גמר בלבו מנין ת"ל כל נדיב לב ... וחולין מקדשים לא

גמרינן

אין הנודר ולא⁵⁹ המתנדב חייב עד שיהא פיו ולבו שוין, כיצד המתכוון לומר הרי עלי עולה ואמר שלמים, או שנתכוון לומר הרי זו עולה ואמר שלמים לא אמר כלום, נתכוון לנדור בעולה ואמר קרבן, לנדור בהרם ואמר הקדש דבריו קיימים, שהעולה קרבן וההרם הקדש וכן כל כיוצא בזה, בנדרים ונדבות אינו צריך להוציא בשפתיו כלום אלא אם גמר בלבו ולא הוציא בשפתיו כלום חייב, כיצד גמר בלבו שזו עולה או שיביא עולה הרי זה חייב

⁵⁴ מ"ז שם ב וש"ך א

⁵⁵ פתחי תשובה שם ס"ק א

⁵⁶ מ"ז שם ג

⁵⁷ ש"ך ב שם מהב"ח ועיין (בתשו' חות יאיר סי' ט"ו) שפקפק בזה ודעתו דאפי' אם כוון להוציא פת סתם מותר בשל שעורים אלא דמסתפי לחלוק על כמה גדולים קמאי ובתראי שדעתם כדברי הב"ח.

⁵⁸ פ"ת שם א מהחוי"י שם

⁵⁹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יד הלכה יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

להביא שנאמר כל נדיב לב יביאה בנדיבות לב יתחייב להביא, וכן כל
כיוצא בזה מנדרים קדשים ונדבות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

